

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

3 An conferat gratiam, & remissionem culpæ mortalis per se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

impetrare : aliam vero fundatam in voluntate inefficaci, & quasi antecedente, & hunc non semper impetrare: quia impetratio accommodatur voluntati,

*Quare petiti-
one in quibus
hoc sacrificium
ad iungitur,
non necessa-
rio fortianetur
essendum.*

Hoc ergo supposito, dicendum est, Christi personam in hoc sacrificio dupliciter posse intercedere. Primo solum ut presentatam in persona ministri ex vi primæ institutionis. Secundo, ut actu offerentem. Impetratio ergo, de qua nunc agimus, per se loquendo, solum fundatur in persona Christi priori modo considerata, & ut sic, non includit absolutam voluntatem ipsius Christi de effectu impetrando, quia illam non necessario habuit, quando sacramentum instituit, quia neq; in particulari, ut per se conlat, neque in generali: non enim voluit absolutam voluntatem, ut omnia, quæ per hoc sacrificium postularentur, omnino concederentur, talis enim voluntas æquivaleret promissioni, quæ non intercessit, neq; cum vilo fundamento affirmari potest, cum neque necessario sit coniuncta cum institutione sacrificij, neq; vlla ratione, vel autoritate probabili constet. Quin potius ostendi potest, non fuisse convenientem: quia non semper expedit omne id dari, quod per hoc sacrificium postulatur: igitur ex vi institutionis solum voluit Christus hoc sacrificium tam esse purum, & perfectum, ut de se valeat ad diuinam voluntatem inclinandam, ut postulata concedat, quamuis necessitatem non imponat ad id faciendum, neq; simpliciter, neq; ex aliqua suppositione. At vero Christus Dominus, ut nunc offert, quamuis fortasse semper actu offerat, tamen non est necesse, ut semper efficaciter intendat obtinere effectum illum, quem Sacerdos, vel alius offerens intendit, & ideo etiam ex hac parte non est necesse, ut hæc impetratio sit infallibilis. Quod autem illud necessarium non sit, patet, quia nulla lege vel promissione se obligauit Christus ad efficaciter petendum, quidquid priuatus offerens petit, aut desiderat: neque hoc sequitur ex natura talis sacrificij, neque est semper expediens: vnde valde rebus ipsis & effectibus, constat etiam non ita fieri. Ad posteriore partem respondetur primo absque speciali indispotione offerentis, vel eius, pro quo offertur, posse id prouenire ex solo libero beneplacito Dei, quod interdum concedit vni; quod alteri negat, etiam si fortasse ex parte illorum nulla sit differentia: quod commune est cuilibet cause morali, quæ mouet causam liberam: nam hoc ipso, quod necessitatem non infert, etiam si ipsa ex parte sua sufficienter, & æqualiter moueat, potest alia non operari. Deinde etiam si non interueniat obex: potest intercedere alia causa pertinet; vel ad commune bonum, vel ad priuatum alicuius personæ; ut si alicui postulatur salus, quamuis non sit indignus illa, & ex hac parte non ponat obicem impetrationi, fieri tamen potest, ut Deus præuideat, eam non expedire, vel ipsi personæ, vel alijs, vel ad aliquem finem, quem Deus intendit, & ideo potest non concedere tale beneficium, cum alioqui nulla promissione absoluta obligetur.

Quartum.

Quarta differentia est, quia hic posterior modus cauendi vniuersalior est, quam prior; tum ex parte personarum, quia ad plures personas extenditur hæc impetratio, quam opus operatum, ut ex præcedente disputatione & sectione constare potest, & magis patebit ex sequentibus, tum etiam in effectibus, nam opus operatum definitur ad certum ac definitum effectum, hæc vero impetratio ad quoslibet effectus diuinæ beneficentiæ extendi potest, ut dicebam in fine sectionis præcedentis explicando D. Thom. & alios auctores, & confirmat satis vsus Ecclesiæ in omnibus liturgijs. Item, quia hæc impetratio tam late patet, quam oratio, & quam Sacerdotale munus: Sacerdos enim, ut Chrysost. ait, lib. 6. de Sacerdotio, & Ambrosi. officior. c. 43. est vniuersalis Legatus apud Deum pro vniuerso orbe, & pro omnibus deprecatur, quod maxime præstat per sacrificij oblationem: & sic etiam recte intelligitur, quod Trid. ait, sess. 22.

D. Thom.

Chrysost.

cap. 2. per hanc oblationem vberime percipi fructus oblationis cruentæ: quia in vtraq; idem est offerens, & quod offertur. Quo tandem fit, ut hi duo modi cauendi quodammodo se habeant, ut excedens & excessum: nam prior superat in infallibilitate, & certitudine; posterior vero in vniuersalitate & quadam infinitate, ut postea dicemus.

SECTIO III.

Vtrum sacrificium Eucharistiæ conferat gratiam primam, & remissionem culpæ mortali, per se, & ex sua primaria institutione.

HActenus generatim explicuimus varios operandi modos huius sacrificij: superest, ut in particulari de effectibus eius dicamus, aperiendo quos effectus vno modo conferat, quos vero alio. Inter quos effectus, primus ac præcipuus esse potest primæ gratiæ infusio, & remissio mortalis culpæ: de quo variet fuerunt hæc nostra ætate sententiæ. Prima est, hoc sacrificium immediate per se, ratione rei oblate conferre primam gratiam & remissionem culpæ mortalis ex opere operato, faciendi hominem ex attrito contritum, non per mutationem actus attritionis in actum contritionis, sed per infusionem habitualis gratiæ, quæ ipsa attrito formatur, sicut ne per baptismum, vel poenitentiam. Itaque iuxta hanc opinionem, si Sacerdos offerat sacrificium Missæ, pro aliquo peccatore, & contingat in eo siante, in quo sacrificium periclitur, illum peccatorem esse attritum ex vi talis sacrificij, dabitur ei gratia habitualis in eodem instante: siue intelligatur dari physice per sacificationem ipsam, vel per terminum sacificationis, qui est Christus sub speciebus oblatæ, siue solum moraliter, infallibili tamen consecratione: quia nimirum per modum sacrificij ita reddidit nobis Deum placatum, ut nos statim in suam gratiam & amicitiam restituat. Hæc opinio sic explicata solet tribui Gabriel. lect. 57. in Canon. citari etiam solent Petrus Doctor de doctrina. 7. de Euchar. & alij, quos asseremus sect. seq. Sed reuera nullus eorum in proprijs terminis hanc sententiam docuit. Potes tamen fundari primo in verbis illis consecrationis calicis: Qui pro vobis & pro multis effunditur in remissionem peccatorum: quæ, ut supra vidimus, è multis Patribus, & Catholicis Doctoribus de inuenta effusione exponuntur, & sunt optima & annotanda verba August. ser. 4. de baptis. Innoc. Super altare corpus Domini offertur, nec immerito illic (id est, sub altari) vniuersam sanguinis postulat, & vbi pro peccatoribus. Christi sanguis effunditur: sit ergo hæc sacramentalis & sacramentalis effectus in remissionem peccatorum, quæ simpliciter dicta, remissionem non tantum peccati, sed etiam culpæ mortalis, quæ proprie ac simpliciter peccatum est, significat. Vnde Alex. Papa, epist. 1. decretali. c. 4. prædicta verba tractans, ita concludit. Crimina atque peccata oblatæ his Domino sacrificijs delentur, & in ista. Talibus hostijs deletabitur, & placabitur Deus, & peccata dimittet ingentia. Quæ verba probasse & vniuersè videtur Conc. Trid. multum, ut videtur, huic sententiæ fauens, sess. 22. c. 2. dicens. Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum poenitentiae concedens: crimina & peccata etiam ingentia dimittit. Quocirca cum paulo superius dicit, per hoc sacrificium fieri, ut si vero corde, & recta fide cum metu, & reuerentia contriti ac poenitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, gratiam inueniamus in auxilio opportuno: hæc dispositio, quæ contritum requirit ad effectum huius sacrificij, intelligenda erit, non de contritione & poenitentia perfectis, sed de attritione: quæ idem Concil. sess. 24. c. 4. contritionem imperfectam appellauit. Hinc etiam Cyr. ser. de ecclesia Domini, ponderans eadem verba consecrationis Calix (in)q; solèni benedictione sacræ ad totius hominum

minis vitam, salutemq; proficit: simul medicamen-
tum existens & holo caulum, ad sanandas infirmita-
tes, & purgandas iniquitates.

Martialis. Secundo probari potest ex dictis & traditione San-
ctorum. Martialis enim in epistola ad Burdegal. capi-
cul. 3. Quod Iudaei, inquit, per inuidiam immola-
uerunt: nos in ara sanctificata proponimus, scientes,
hoc solo remedio nobis vitam praeclandam, & mor-
tem effugandam. August. quaest. in Leuiticum, quaest.
57. dicit, in hoc sacrificio heri veram peccatorum re-
missionem: & 20. de Ciuit. c. 25. generatim dicit, sa-
crificium offerri Deo, vt cum ei acceptum fuerit, tunc
peccata dimittat. Greg. 4. Dialog. capit. ul. 58. Hec, in-
quit, victima ab interitu aeterno animam saluat, &c. &
infra. Hinc ergo pensamus, quale sit pro nobis hoc sa-
crificium, quod pro absolutione nostra passionem Vni-
geniti Filij semper imitatur: subdit vero statim cap.
65. Sed necesse est, vt, cum haec agimus, nosmetip-
sos Deo in cordis contritione maectemus, tunc ei go vere
pro nobis hostia erit Deo, cui nos ipsos hostiam fecer-
imus: quae verba possunt late de contritione intelli-
gi, prout attritionem comprehendit. Gregorius Nazian-
zenus orat. 1. in Iulian. Mox in cruenti sacrificij
manus comaculat, per quod chusto vinum, nec no
passionis & diuinitatis eius participes reddimur, &
Damasce nus lib. 4. de fide. capit. 14. dicit, Haec pura
hostia & incruenta, omnis no cumcti est reparatio, o-
mnis fordis purgatio. Deniq; Iul. Papa, vt Gratianus
refert in capit. Cum omne crimen, de Consecratione,
disiunctio 2. & in Coeilio Sracensi. III. capitulo
1. & V. vortatiensi. cap. 4. Omne crimen atq; peccatum
oblatis Deo sacrificijs deleri, quod maxime heri
sentunt hoc sacrificio. Tertio argumētari possumus
in hūc modū, nam hoc sacrificio offertur pro obti-
nenda remissione peccatorū mortalium, etiā quoad
culpam: sed non offertur pro obtinenda remissione,
quoad sufficientiam: hoc enim fuit propriū sacrificij
crucis: ergo quoad efficaciam: est ergo hoc sacrificiū
efficax ad applicanda Christi merita ad hunc effectū
maior est in primis expressa sententia Ambrosij, lib. 1.
Officior. cap. 48. vbi dicit, Christum hic offerri, & se
offerre, vt nostra peccata dimittat, & Hieronymus e-
pistol. 16. ad Damasce. de illo prodigo, vbi dicit,
Christum esse vitulum saginatum, qui ad penitētiam
immolatur salutem: & super epistolam ad Titum c. 5.
de Episcopo inquit, Quotidie pro suis populiq; pec-
catis liberas Deo oblaturus est victimas, & Cyrillus
catech. 5. Mytagog. Christi pro nostris peccatis ma-
ctatum offerimus, vt, & illis eum, qui est benignissi-
mus, propitium reddamus. Iustin. Dialog. cum Try-
pho. dicit Eucharistiam offerri pro expiatione pecca-
torum, idem fere Chryso. homil. 3. super epist. ad E-
phes. & lib. 6. de sacerdotio, & Origen. hom. 13. in Le-
uit. Deinde constat ex vsu Ecclesiae, nam in omnibus
liturgiis fit oblatio in hunc modū. In liturgia Iacobi,
Vt ea deleatur delicta, quae admisimus, & vt toti po-
pulo tuo sis propitius, vt tibi grato & diuino oblato
sacrificio, digni habeamur vita aeterna. In liturgia Ba-
siliij, Vt fiat acceptabile pro peccatis nostris, & populi
ignorantia. In liturgia Chryso. Fac nos dignos offerre
tibi dona, & sacrificium speciale pro nostris peccatis,
atq; ignorantis populi, & praes. as, vt inueniam gratia
in conspectu tuo. Et nunc in Canon. Miss. pronitemur,
hoc sacrificium offerri pro redemptione animarum
nostrarum: Vnde interdū pete Ecclesia, vt sacrificiū
hoc, sit ablutio scelerū, sic forritudo fragiliū. Deniq;
id constat, quia de ratione sacrificij propitiatorij est,
vt pro peccatis offeratur: & hoc est praecipuum sacer-
dotis munus, iuxta illud ad Hebreos 5. Vt offerat do-
na & sacrificia pro peccatis. Sed hoc sacrificiū est pro-
pitiatōrium ex vi suae institutionis, & in eo genere est
summum ac perfectissimum, ergo offerri debet pro
peccatis modo perfectissimo: ergo non tantum pro
peccatis, quoad poenā, sed etiam quoad culpam, nec
tantum venialem, sed etiam mortalem: & ad efficaci-

ter propitiandum pro illius remissione: quod non
fit, nisi virtute ipsius sacrificij ex opere operato cul-
pa tollatur, & gratia infundatur. Ex his ergo omni-
bus colligitur, hanc fuisse Christi institutionem,
quam vsus Ecclesiae, & Sanctorum traditio, satis de-
clarauit, & ratio ostendit esse valde congruentem, &
quae deceat maiestatem tanti sacrificij.

Quarto, hoc ipsum declaratur, & confirmatur in
hunc modum, nam Christus, in quantum Sacerdos
secundum ordinem Melchisedech offerre potuit, &
obtulit sacrificium remissionem peccatorum, quoad
culpam: sed tale sacrificium obtulit in nocte cenae,
vt supra dictum est: ergo sacrificium illa nocte obla-
tum, fuit efficax ad remittenda peccata, & iustifican-
das animas: ergo & sacerdotium nouae legis & hoc
sacrificium, prout per Sacerdotes offertur, est simili-
ter efficax ad eundem effectum. Patet consequentia,
quia hoc nostrum sacrificium est idem cum illo, &
nostrum sacerdotium est quaedam participatio Sa-
cerdotij Christi: imo quodammodo est idem cum
illo habitudine quadam & representatione, quate-
nus Sacerdos Euangelicus in potissimo actu suo, qui
est actus sacrificandi, personam Christi gerit, ipsumq;
representat, maior autem propositio sumitur ex Di-
uo Iho. 3. p. q. 2. a. 3. vbi agens de sacerdotio Christi
secundum ordinem Melchisedech, docet, fuisse effi-
cax ad expianda peccata, quoad culpam: quod sumit
ex Paul. ad Hebr. 9. Quinto, sacramenta nouae legis
habent vim remittendi peccata: ergo decuit, vt sa-
crificiū etiam nouae legis similem vim haberet. Pro-
batur consequentia: tum quia ratio sacrificij, vt sic,
perfectior est, quam ratio sacramenti: & ex parte rei
oblata, est etiam in lege gratiae nobilissima: tum et-
iam, quia sacrificium propitiatorium magis intrin-
sece ac per se videtur ad remissionem peccatorum
ordinatum. Denique, quia in hoc sacrificio expres-
sius representatur passio Christi, per quam pecca-
ta remittuntur. Sexto tandem argumentor: Nam
Christus Dominus potuit hanc vim conferre huic
sacrificio, vt per se notum est: & decuit ac conue-
niens fuit, vt eam daret: tum propter dignitatem
tanti sacrificij, & infinitatem suorum meritorum:
tum propter hominum fragilitatem & indig-
niam: tum denique ad ostensionem suae benignitatis
& liberalitatis, vt omnibus modis nobis peccata re-
mitteret, non solum recipiendo, sed etiam offerendo
Christum ipsum, a quo est omnis gratia & peccato-
rum remissio.

Secunda sententia extreme contraria est, hoc
sacrificium nullo modo posse primam gratiam, vel
remissionem culpae mortalis conferre. Ita sentit
Cano. lib. 12. de locis, capitulo 23. ad nonum. Cor-
dub. lib. 2. quaestione 3. notab. 4. Lindanus libro 4.
Panopliae, capit. 51. & 53. Alia de traditione part.
3. considerat. 5. Fundamentum eorum est, quia hoc
sacrificium non habet effectum, nisi in hominem iam
iusto, vt Concilium Tridentinum, & alij Patres su-
pra citati magis significant: ergo non potest hoc
sacrificium primam gratiam conferre, saltem per se,
& ex dicta institutione: quia non potest conferre ef-
fectum, quem supponere necessario debet, vt possit
operari, sicut de sacramentis viuorum supra diceba-
mus. Dico autem, per se & ex directa institutione:
nam, verum saltem per accidens id possit, pender ex
alia quaestione tractanda in sectione sequente, an pos-
sit hoc sacrificium, gratiae augmentum virtute sua
conferre.

Haec duae opiniones, vt mihi quidem videtur, vel
errant, vel indistincte & obscure locutae sunt, quia
non satis dixerunt duos operandi modos supra posi-
tos, qui in hoc sacrificio reperiuntur, quos praeculis
habere oportet, ad eius effectus declarandos.

Dico ergo primo, negari non posse, quin sacrifi-
cium hoc vim habeat ad obtinendam a Deo remis-
sionem peccatorum, etiam mortalium, & quoad
culpam,

Nazian.

Iul. Papa.

Cano. Bra-

mbrosij.

Ambrosij.

Hieron.

Cyrillus.

Iustinus.

Origen.

D. Thom.

Hebr. 9.

Opinio.

Cano.

Coradubi.

Lindanus.

Alia.

Prima gra-

tia & mor-

talium etiā

peccatorum

remissionem
sacris
Eucharisti-
cum im-
pore valeat

culpam, & consequenter gratia primae infusionem
Auctores pro hac sententia referant in quarta asser-
tione: neque existimo, auctores citatos in secunda
opinionem eam negare, sed locutos esse de effectu ex
opere operato iuxta sequentem actionem, quia re-
uera in alio sensu magis vniuersali negari non possent
sine errore: vt conuincunt testimonia & rationes ad-
ductae in prima sententia. Neque enim illis omnibus
verisimiliter accommodari potest responsio Cui
dicentis, peccata in illis locis significare penas pecca-
torum, iuxta illud secundi Machab. 12. Sancta & sa-
lubris cogitatio est pro defunctis exorare, vt a pecca-
tis soluantur, id est, a penis seu reatibus peccatorum:
nam licet haec significatio interdum visitata sit, tamen
si recte testimonia adducta ponderentur, plus do-
cent: nam dimittere crimina, & ingentia peccata
plus est, quam remittere peccatorum penas. Item,
offerre hoc sacrificium pro redemptione animarum
plus est, quam offerre pro remissione penarum. I-
tem. Concil. Tridentin. diserte dicit, sacrificium hoc,
offerre pro viuorum peccatis, penis, &c. Item ibi-
dem ait, per oblationem incurrentem vberissime per-
cipi fructum oblationis cruentae: & si solum quoad
remissionem pena perciperetur, non esset vberissi-
ma, sed valde imperfecta & diminuta participatio.
Denique euidenter constat ex vsu Ecclesiae, non solum
offerri hoc sacrificium pro obtinenda remissione pe-
nae, sed etiam pro iustificatione peccatoris: ergo ipsa
met iustificatio potest aliquo modo esse effectus huius
sacrificij: nam imprudenter offerretur sacrificium
pro re obtinenda, quam nullo modo praestare possit.
Ratio autem huius conclusionis constabit, explican-
do modum huius effectus.

Ad remit-
tenda pecca-
ta vel in-
funde dam-
prima gra-
tia hoc sacri-
ficiu per se et
directo insti-
tutum non est.

Ruayn.

Dico secundo: Hoc sacrificium non conferre per
se, & ex directa institutione sua, gratiam primam vel
remissionem peccati mortalis ex opere operato. Di-
co, per se, quia, an possit per accidens, pendet ex di-
cendis scilicet. seq. & ideo ibi melius dicitur. De hac au-
tem conclusione vix quicquam in propriis terminis
reperitur in antiquis Theologis Scholasticis, nedum
in sanctis Patribus: hoc autem suo silentio satis do-
cent, nunquam agnouisse in hoc sacrificio huiusmo-
di causalitatis genus circa hunc effectum, nam, & alio
modo explicant hunc effectum, vt videbimus, & alio
modum effectus declarant per modum operis operati,
non vero hunc. Vnde Ruard. art. 16. qui quaestionem
hanc distinctius attingit, negat se audere contrariam
opinionem defendere: & idem tenent auctores su-
pra citati in 2. opinione, & quos in sequentibus cita-
bimus. Ratio vnica est, quia hic effectus non potest
colligi ex sola rei natura, etiam supposita substantia-
li institutione huius sacrificij, sed necessaria est pecu-
liaris lex & promissio Christi: hac autem lex vel
promissio affirmari non potest vilo probabili funda-
mento: ergo non est temere asserenda, nam diuina
& supernaturalia mysteria, quae ex Dei voluntate
pendent, non sunt sine auctoritate sufficiente, vel
ratione admodum cogente, seu principis reuelatis
valde consentanea, pro libito affirmada. Maior pro-
positio, in prima sect. in discurfu simili sufficienter
probata est. Vnde inefficacia sunt argumenta, quae
ad contrariam opinionem suadendam sumi possunt
vel ex infinitate huius sacrificij, aut ex parte rei obla-
tae, aut ex parte principalis offerentis, aut ex perfe-
ctione legis gratiae, & sacrificij eius propitiatorij:
quia haec omnia non ostendunt, hunc effectum sequi
intrinsicce ex tali sacrificio: sed ad summum ostendunt
nonnullam congruentiam, quae esset quidem
si talis fieret lex vel promissio: sed oporteret prius
illam ostendere, quod fieri non potest. Et omnia illa
argumenta inefficacia ostenduntur in sacrificio cru-
entis, quod etiam fuit institutum, &c. tamen non ha-
bit hunc effectum ex opere operato: est ergo neces-
saria promissio seu diuina lex & institutio. Quod
autem haec nulla sit, ostendo, discurrendo per omnia

principia, quibus constare possent. Primo, quia in
Scriptura nullus est huius promissionis indicium
comeditibus enim & bibentibus carnem & sangui-
nem Christi, vita aeterna promittitur: non autem
pro quibus hoc sacrificium offerretur. Verbum au-
tem illud consecrationis calicis sollet. Qui pro ve-
bis effundetur in remissionem peccatorum, nihil
probat, tum quia possit exponi sufficienter de effu-
sione cruenta: tum etiam, quia, licet exponatur de my-
stica, possit exponi de remissione peccatorum, quoad
penam: vel etiam quoad culpas veniales: tum etiam,
quia licet exponatur de culpis mortalibus, non est
necesse intelligi de remissione ex opere operato: facta
enim esse possit alius modus imperationis, vt dica-
mus. Denique possit exponi, effundi sanguinem in re-
misionem peccatorum: quia cum effunditur in ora
fidelium, eis gratiam donat, vt Augustin. supra cita-
tus significat: & eodem modo potest dici consecra-
tio: & mystice macerari Christus in remissionem pecca-
torum: quia immolatur, vt sit fidelibus in alimoniam
vita, & consequenter, in remissionem peccatorum,
si illa indigerint. Quae vitima interpretatio potest
accommodari multis Patrum locutionibus, vt ver-
ba, & intentio eorum recte penduntur.

Secundo, vbi quae Concilia vel Patres loquuntur
de hoc effectu, nunquam significant, illum dari per
sacrificium sine sufficiente dispositione & contritio-
ne: sed indicant, hanc ipsam dispositionem posse per
hoc sacrificium imperari: hunc enim sensum habent
illa verba Concil. Trid. plane intellecta. Huius quippe
pe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum
penitentiae concedens, crimina & peccata etiam in-
gentia dimittit: & fortasse ideo in proxime prece-
denti, verbis dixit, per hoc sacrificium fieri, vt misericor-
diam consequamur, & gratiam inueniamus in auxi-
lio opportuno, vt ad veram conuersionem cordis
& penitentiam accipiamus: nunquam ergo intulit
Concilium sacrificium hoc dare remissionem pec-
cati mortalis immediate absque contritione perfecta.
Vnde licet gratis admittamus, priora verba intelli-
gi de contritione imperfecta (quod etiam gratis dicitur:
quia, licet attritio secundum quid & cum addito, al-
quando dicatur contritio imperfecta, tamen absolute,
contritio, scilicet semper sumitur pro contritione per-
fecta) esto, inquam, id concedamus, Concilio tamen
non dicit, illam contritionem sufficere ad primam gra-
tiam vel remissionem peccati per hoc sacrificium
immediate recipiendam, sed ad inueniendam misericor-
diam & gratiam in auxilio opportuno, nam, si prior
contritio fuerit perfecta, inuenimus auxilium & gra-
tiam, ad perseverandum, vel crescendo in operibus
iustitiae: hoc enim est auxilium opportunum, seu con-
ueniens tali dispositioni: si autem prior contritio fuerit
imperfecta, inuenimus auxilium & gratiam ad per-
fectum donum penitentiae obrinendum. Denique
quod Concilium ibi non loquatur de definite de effectu
ex opere operato, constat: tum quia absolute de fru-
ctibus passionis Christi dicit, per hanc incurrentem ob-
lationem vberissime percipi: quod ita generatim non
esset proprie dictum de effectu ex opere operato, vt
pater ex dictis praecedente sect. tum etiam, quia eo-
dem modo dicit, offerri pro fidelium viuorum pec-
catis, & aliis necessitatibus, constat autem non sub-
uenire hoc sacrificium omnibus necessitatibus ex o-
pere operato.

Tertio possunt ex opposito inferri multa incon-
moda, quae non obscure indicant esse hoc aliter, & in
sensu Ecclesiae. Primum est, quia suppositis funda-
mentis supra iactis de essentia huius sacrificij, sequi-
tur, Sacerdotem consecratum in peccato mortali
iustificari per solam consecrationem, dummodo in
ea actualiter non peccet, & attritus sit: hoc autem in-
auditum est in Ecclesia: imo sequitur, licet posse Sa-
cerdotem accedere ad sacrificandum pro se cum at-
tritione cognita: quia accedit ad remedium per se
institu-

institutum ad tollendum peccatum: per quod statim iustificabitur: & sciam iustificatus poterit etiam licite sumere sacramentum cum eadem attritione facta contritione per informationem gratiæ. Secundum est, quia sequitur, aliquem existentem in peccato mortali, qui prius attritionem habuit, ipso nihil amplius de sua salute, vel emendatione cogitante iustitiam caræ solum, quia alius pro eo Missam offert, quod etiam est valde absurdum. Tertium est, esse optimum remedium ad consequendam peccati remissionem sine contritione petere ab alio sacrificium, seu elemosynam dare, ut pro me Missam faciat: ita, ut, si quis sciens & videns se non esse contritum, sed tantum attritum, hoc remedio utatur, hoc ipso, quod alter pro illo sacrum faciat, iustificabitur. Nam hic non erit necessarium, attritionem esse existimatam contritionem: tum quia dicitur sacrificium per se habere hunc effectum: tum etiam, quia hic non intervenit obligatio implendi aliud præceptum, ut ad excusandam transgressionem eius, necessaria sit talis existimatio contritionis: quia non est præceptum existendi in gratia, vel habendi contritionem, ut licite possit aliquis petere, pro se offerri sacrificium: ergo si cum attritione cognita id faciat, licite faciet, etiam si id faciat intentione obtinendi gratiæ in eo statu sine meliori dispositione: quia hac intentio non erit mala, si verum est sacrificium de se habere talem efficaciam: ergo, si alter sacrificium offerat, ipse consequetur effectum: hoc autem remedium genus aduersus statum peccati hoc modo intellectum, alienum est à sensu omnium fidelium, & ad bonos eorum mores parum certe conducens: datur enim illis occasio, ut in agenda poenitentia, veritatis cordis contritione procuranda, desitiosi sint. Quartum, quia sequitur, eadem facilitate dici posse, quotiescunque homo, qui peccavit mortaliter, audit Missam cum sola attritione, iustificari: nam suo modo offert sacrificium, & quantum est ex modo talis oblationis, consequi potest effectum ex opere operato huius sacrificij, & alioqui non ponit obicem: quia ad hoc satis esse dicitur, quod sit attritus. Quod si respondeas, oblationem illius non esse sacrificialem, seu sacramentalem: sed priuatam tantum, seu spirituales: hoc non constat, quia iam supra offendimus, hoc offerendi genus non esse mere spirituale & internum: sed esse aliquo modo sacramentale, non quatenus immediate exercetur à priuata persona, sed quatenus fit à Sacerdote, ut offerente oblationes omnium, qui cum ipso offerunt, & specialiter concurrunt, quorum personas specialiter gerit: & ideo ipsi per illum specialiter offerunt, & effectum ex opere operato participant: ergo omnes etiam consequentur hunc effectum: si attriti sint, nec poterit sufficiens ratio reddi ad hoc negandum, si aliud admittitur.

Quintum & magnum inconueniens est, quia peccator semel iustificatus hoc remedium sacrificij, non indigebit alio ad remissionem peccatorum obtinendam, quod est contra fidem: nam inde sequitur, confessionem non esse simpliciter necessariam ad salutem homini post Baptismum susceptum, mortaliter peccanti, quod est hereticum. Dicitur fortasse, quamuis sacrificium habet hunc effectum, tamen simul cum attritione postulare votum confessionis, semperque manere obligationem illud implendi: atque ita semper confessionem esse necessariam, non obstante prædicta efficacia sacrificij. Sed, licet hoc ita necessario dicendum sit in prædicta sententia, ne fidei sit contraria, tamen reuera non dicitur constanter, seu consequenter: quia, quando aliquod remedium est per se institutum ad aliquem effectum, & ad illum est sufficiens, non est necessarium aliud remedium, nec votum illius: sed hoc sacrificium dicitur per se institutum ad hunc effectum: ergo est sufficiens ad illum: quia virtute sua: & ratione suæ institutionis, & non ratione alterius, illum conferre: ergo, cum hoc non rectè son-

Franc. Suarez. Tom. 3.

sonat, dicere, quod simul indigeat alio remedio: vel voto illius. Responderi potest, non esse superfluum, sed superabundantem gratiam, quod ad eundem finem duo sint remedia per se instituta, sicut inter homines ad obtinendam remissionem iniuriæ factæ, duplex via teneri solet, scilicet, vel submissionis & poenitentiae, vel offerendi magnum aliquod donum. Sed contra, nam licet demus, duo remedia, si sint, non propterea esse superflua: tamen, si singula per se sufficiunt, neutrum potest esse necessarium: & ideo, si vnum, ut necessarium præscribitur, aliud merito superuacaneum censetur. Vnde non est simile, quod adducitur, nam homines ad remissionem iniuriæ non requirunt, ut necessariam veram poenitentiam de iniuria illata, sed interdum externis donis contenti sunt: quia magis utilitatem propriam, quam aliorum emendationem quaerunt: Christus autem poenitentiam & confessionem requirit, tanquam omnino necessariam: & ideo nullum aliud remedium instituit, tanquam per se sufficiens. Et confirmatur ac declaratur in sacramentis viuorum, quædo enim faciunt hominem ex attrito contritum, ideo requirunt votum confessionis, quia non per se, sed per accedens id præstant: nam si per se, & ex institutione sua, id haberent, non indigerent adminiculo alterius: nam ad suos proprios ac per se effectus ipsa per se sufficientia sunt: idem ergo haberet hoc sacrificium, si per se esset ad hunc effectum institutum: & hoc non parum confirmant verba Concilii Tridentini, dicentis sessio. 7. in principio, (omnem gratiam amissam per sacramenta reparari: nam illa doctrinalis propositio æquiualeat exclusiue, scilicet, per sola sacramenta: quia de sacrificio, ut sic, nunquam quid simile dictum est: tum etiam, quia si aliqua gratia amissa per aliud remedium repararetur, iam non omnino gratia amissa per sacramenta restauraretur: vel, si illud aliud remedium non operatur, nisi in ordine ad aliquod sacramentum, iam non est per se institutum ad talem effectum. Et confirmatur tandem: quia omnes ferè Theologi (& insinuat etiam Concilium Tridentinum) ex verbis Pauli, (Probet autem seipsum homo), colligunt, ex diuino præcepto confessionem esse præmittendam communioni, si homo habeat conscientiam peccati mortalis: ut non tantum dispositionem operantis, sed etiam remedium ex opere operato ad talem probationem adhibeat: supponunt ergo, non esse aliud remedium, quod per se & ex directa institutione Christi habere possit hunc effectum ex opere operato: nam si sacrificium hoc possit præstare, sufficeret sacrificium prius pro se offerre cum attritione, & postea Eucharistiam suscipere.

Sextum inconueniens est, quia eadem facilitate posset aliquis dicere etiam hoc sacrificium oblatum pro Catechumeno attrito iustificare illum, in voto saltem Baptismi. Video responderi posse: non esse parè ratione, quia Baptismus, sicut est ianua ad alia sacramenta, ita & ad hoc sacrificium: & ideo nullus est capax huius effectus ex opere operato, nisi per characterem baptismalem. Sed, licet hoc verum sit de proprio ac vero effectum ex opere operato, ut infra dicemus, nihilominus tamen argumentum factum vile est ad ostendendum inefficacia esse fundamenta, quibus prima opinio nitetur. Nam etiam pro Catechumeno potest offerri hoc sacrificium, ut Deus illi remittat peccatum, & gratiam conferat, & consequenter ad hoc habet aliquam efficaciam, aliàs non rectè offerretur: ergo ex huiusmodi modo offerendi & causandi, non potest inferri efficacia talis effectus ex opere operato: neque impetratio infallibilis, etiam si sacrificium oblatum in ratione sacrificij institutum sit. Ac simile argumentum est: nam hoc sacrificium offerri potest pro baptizato peccatore non attrito, ut ei gratia & remissio peccatorum conferantur, non posset autem sic licite offerri, si immediate

diatè ex opere operato esset talis gratia conferenda: nam, sicut illicitum est, dare sacramentum homini indispòsito ad effectum eius, ita esset illicitum applicare sacrificium homini indispòsito ad effectum eius ex opere operato: ergo, cum illa applicatio licita sit, & in Ecclesia vitata, signum est posse ad aliquid aliud fieri, quam ut conferat effectum ex opere operato: ergo ex illa, ut sic, nunquam licet inferre huiusmodi effectum, nisi aliquid aliud adiungatur, vnde constare possit.

Illatio ex in-
conuenienti-
bus.

Ex his ergo omnibus satis colligitur, ex Christi promissione, aut institutione non posse colligi huiusmodi effectum, neque esse in Ecclesia sufficiens aliquod indicium talis institutionis; & potius esse multa, quae satis indicant, nullam fuisse de hoc effectu Christi promissionem. Huius autem rei congruentia reddi potest: quia licet de potentia absoluta Christus hoc facere potuerit, non tamè fuit necessarium, neque expediens iuxta ordinatum prouidentiae modum: quae autè à Deo sunt, ordinata sunt: Instituit enim Christus Dominus ad remediū peccati originalis, & mortalis duo medicamenta, quae per se voluit esse ad huiusmodi effectum sufficientia & necessaria: & ideo non fuit conueniens, remedium aliud ab his distinctum ad eundem effectum per se instituire. Quod autem illud remedium magis in sacramento, quam in sacrificio positum fuerit, non sine sufficiente ratione factum etiam est: tum quia sacramentum per se primò ordinatur ad sanctificationem suscipientis, & ideo eleuatum est ad conferendam sanctificationem gratiae omnibus modis: sacrificium vero ex se ordinatur ad colendum Deum, & consequenter ad impetrandum aliquid ab illo, vel ad satisfaciendum illi pro poena debita, & ideo non oportuit sacrificium eleuari ad extraneum effectum, quasi alienum, & sacramentorum proprium. Nam Deus vnamquamque rem eleuat ad operandum conuenientem modo in suo ordine & ratione: tum etiam, quia sacramentum, vel in receptione consistit, vel per eam applicatur ad agendum, & ideo per illam aliquater homo disponitur, & saluti suae cooperatur: at verò sacrificium de se, & per solam extrinsecam denominationem applicari potest, & ideo non erat proportionatum instrumentum ad huiusmodi effectum. Nam propter hanc fortasse causam, etiam ipsum sacrificium crucis, quoad sanctificationem hominum, quoad sufficientiam fuit potissimum, noluit Christus, ut per se solum esset efficax, vel ad minimum gradum sanctificationis conferendum, nisi per sacramenta, vel alia opera, applicaretur.

Non contri-
to homini
remissionem
peccatorum
non impetrat
hoc sacrificium
immediate.

Dico tertio: Hoc sacrificium non potest valere etiam per modum impetrationis ad conferendam vel obtinendam immediatè gratiam aut remissionem peccati homini existenti in peccato mortali, & per solam attritionem disposito. Dico, immediatè, id est, sine media contritione aut confessione, ita ut, perseverante sola attritione, ei infundatur gratia absque vilo sacramento realiter suscepto. Huiusmodi enim effectus est contra, vel praeter legem ordinariam à Deo statutam: & ideo inordinatum esset, illum postulare, nam, quia Deus statuit, neminem iustificare, nisi per Baptismum, vel absolutionem, in re suscepta, vel in voto per contritionem, inordinatum esset, à Deo petere, ut paruulo det gratiam sine Baptismo, vel adulto sine contritione aut sacramento, sicut esset etiam inordinatum: petere, ut det alicui characterem Ordinis sine sacramento Ordinis, & sic de alijs, quae sine speciali miraculo & exceptione ab vniuersali lege fieri non possunt: ergo nec sacrificium potest licitè offerri ad hoc obtinendum à Deo: neque cum tali oratione coniungi: ergo impetratio non prouocabit Deum ad misericordiam, sed potius ad iram: talis ergo impetratio huic sacrificio non conuenit. Dices, interdum posse à Deo postulari aliquid praeter legem ordinariam, alias nunquam liceret à Deo

miraculum petere. Responderetur, illud ipsum esse praeter ordinariam legem ex aliquo extraordinario dono seu motione Spiritus sancti: nos autem huiusmodi sacrificium secundum legem ordinariam, ac propriam huius sacrificij institutionem: Si autem interdum Spiritus sanctus speciali instinctu & dono moueret hominem ad id petendum, & propter eum finem sacrificium offerendum, iam tunc ipse etiam daret virtutem impetrandi: tamen huiusmodi motio seu instinctus Spiritus sancti, non facile credendus est, quia vix esse potest vtile, nedum necessarium, ut sanctificetur homo per solam attritionem sine vilo sacramento.

Dico quarto, hoc sacrificium posse nobis impetrare gratiam & remissionem peccati mortalis impetrando nobis sufficientem dispositionem ad huiusmodi effectum. Hæc conclusio sequitur euidenter ex præcedentibus à sufficiente enumeratione partium: nam hoc sacrificium potest offerri ad hunc effectum, iuxta primam conclusionem, & non ex opere operato, iuxta secundam: ergo per modum impetrationis, quia non est alius modus cauendū praeter hos, non autem impetrando immediatè, iuxta tertiam conclusionem: ergo saltem mediatè, mediè scilicet sufficiente dispositione, cum non sit possibile aliud medium, quod à nobis possit ratione aliqua excogitari, & hoc esse videtur, quod dixit Concilium Trident. (Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum poenitentiae concedens, crimina & ingètia peccata dimittit. Et hic est sensus omnium Patrum, quos inter confirmandam primam sententiam citauimus, ut patet: tum ex eorum verbis tum ex omnibus, quae dicta sunt. Est etiam hæc doctrina communis Scholasticorum. D. Thom. in 4. d. 21. q. 1. q. 2. quæstio. 2. ad 4. dicit, Eucharistiam, in quantum est sacramentum, habere effectum in omni viuentem, in quo requiritur, vitam præexistere, sed in quantum est sacrificium, habere effectum etiam in alijs, pro quibus offertur, in quibus non præexistit vitam spirituales in actu, sed in potentia tantum. (Et ideo si eos, inquit, dispositos inueniat, eis gratiam obinet, & per consequens peccata mortalia in eis delet, non sicut causa proxima, sed in quantum gratiam contritionis eis impetrat. Idem sentit Durandus ibid. q. 4. Dicit Maior, qu. 1. Soto, dicit. 13. qu. 2. artic. 1. nec aliud sentit Petrus Soto, dicit a lectione 7. nec Gabriel supra, & lect. 26. & 27. & latius in 83. Albertus Pighius contrauerf. 5. & Casp. Cassa. lib. 2. de sacrificio Missæ & Cælesti in Catech. cap. de Euchar. qu. 4. Idem Turrian. lib. 1. pro canonib. Apost. cap. 24. Ruard. Can. & Cordub. locis citatis.

Sed superest explicandum, qualis sit hæc impetratio, an scilicet sit infallibilis, & ideo dici possit ex opere operato, vel non sit ita certa. In vtramque partem graues rationes & coniecturæ occurrunt. Quod enim hæc impetratio incerta sit, censent Durand. Cano. & Cordub. Et probatur primo, quia ita experimur non statim conuerti peccatorem pro cuius conuersione sacrificium Missæ offerimus, imo nec specialiter moueri ad poenitentiam agendam. Secundo, quia contritio est dispositio libera, pendens ex hominis voluntate: ergo ex hac parte non potest infallibiliter impetrari, quia ad summum impetrari potest diuinum auxilium, quod, aut est excitans, aut adiuuans, seu concomitans. Hoc potest esse, quod immediatè insit in ipsum actum contritionis: vnde, cum non determinet voluntatè ad vnum (aliàs tolleret libertatem) non potest esse efficax in actu secundo, nisi concurrente simul libera cooperatione voluntatis, & ideo non potest in se infallibiliter impetrari, sed ad summum, veluti in actu primo, quatenus intelligitur Deus esse paratus ad concurrendum, voluntate nostra cooperante: quod non satis est, ut ipsa actualis contritio sit infallibilis, quod nunc intendimus: auxilium autem ex-

citans praeveniens, etiam si admittamus semper im-
petrari per sacrificium (quod satis incertum est, vt
dixi) tamen ratione illius non est infallibilis conuer-
sio. Dices, hoc esse verum generaliter loquendo de hu-
iusmodi auxilio; esse tamen quoddam particulare
auxilium accommodatum & efficacius, quo posito, in-
fallibiliter sequetur conuersio, & hoc posse per sacri-
ficium infallibiliter obtineri. Sed contra, nam, vt alibi
ostendendum est, nullum est tale auxilium efficax
ex intrinseca perfectione seu motione talis auxilij,
sed solum ex praesentia Dei conditionata, qua scit
Deus, quid vnaquaque voluntas operatura sit, hoc
vel illo modo excitata & mota: at vero, nec per ora-
tionem, nec per sacrificium, videtur posse impetra-
ri infallibiliter haec gratia opportunitas, seu effica-
cia, qua pendet ex diuina praesentia, sed ad sum-
mum talis, vel talis motio, qua interdum habebit
effectum in vno; & non in alio; & eodem tempore,
pro quo vtrique impetratur per sacrificium, & simi-
liter in vno; & eodem pro diuersis temporibus acci-
dere potest.

Aliorum vero sententia est, hunc effectum esse in-
fallibilem aliqua ratione ex vi alicuius promissionis.
Et primum explicare oportet, hoc esse possibile ad-
uertendo, hanc promissionem non esse existiman-
dam ita absolutam, vt non pendeat aliquo modo ex
hominis dispositione, ac cooperatione: hoc enim
commune est fere omnibus effectibus gratiae: nam
si sint habituales, pendunt ex actuali dispositione, vel
saltem requirunt, vt non ponatur obex, si sint actua-
les: & perfecte humani, requirunt consensum libe-
rum, & animi attentionem sufficientem: si vero
tantum sint motiones gratiae excitantis, vel praue-
nientis, saltem requirunt opportunitatem homini
accommodatam: nam si homo sit actu dormiens,
nectunc est dispositus ad recipiendam Dei motio-
nem, nec etiam excitandus statim est à somno, vt il-
luminetur: at vero est Prophetico modo illuminan-
dus, & idem est, si ita sit intentus alijs rebus, vt mora-
liter non possit de sua conuersione cogitare. Et hoc
ad summum, probat experientia supra adducta, quod
non omnes sentiunt in se huiusmodi motionem: est
enim hoc verum de tempore, quo homo non est dis-
positus, vel potius inde solum inferri potest, nobis
non esse notum tempus, pro quo datur hoc auxilium,
ratione sacrificij: quia fortasse expectat Deus
opportunitatem tempus iuxta capacitatem nostram, &
suae sapientiae dispositionem, & ideo à nobis ignora-
tur, quod nam illud sit. Quod ergo hoc modo possit
impetrari hoc auxilium, non videtur dubium, nec
contrarium potest experientia constare. Vnde multa
ex his auxilijs numerantur, inter effectus sacramen-
torum ex opere operato, quos necesse est, aliquo mo-
do esse infallibiles: ergo eodem modo potuit Chris-
tus promittere, ratione huius sacrificij, aliquod auxi-
lium, quo peccator ad poenitentiam excitetur, si ipse
non ponat obicem, & sit capax & in opportuni-
tate debita ad tale auxilium suscipiendum. Neque
enim necesse est, vt effectus censuatur infallibilis,
quod statim eodem momento detur, quo sacrificium
offeritur, sed opportuno tempore ad quod maxime
ordinari debet intentio offerentis, de quo latius
diximus, agentes de effectibus sacramentorum. Atq;
hoc eodem discursu ostendi potest, non solum auxi-
lium sufficiens, sed etiam efficax, posse hoc modo im-
petrari infallibiliter, quia sine dubio potest licite &
sanctè ab offerente postulari & intendi, quod se Deus
peccatorem moueat, eo tempore & modo, quem Deus
ipse scit, opportunum futurum, vt ille conuertatur.
Potuit etiam Christus hoc promittere; quid enim
repugnat, cum totum hoc pertineat ad opus gratiae,
& sub meritum Christi ceciderit? Solum superest
probandum, ita fecisse: potest autem verisimiliter
probari ex illis verbis Concilii Tridentini, sess. 22. cap. 2.
(Per ipsumque fieri, vt gratiam inueniamus in auxi-
lium Franc. Suarez Tom. 3.

lio opportuno) & ex illis (Donum poenitentiae conce-
dente, &c.) nam auxilium opportunum, idem videtur
esse, quod auxilium efficax. Donum autem poeniten-
tiae est auxilium adiuuans in actu secundo: seu per-
fecta contritio, qua etiam ingenita peccata remittit-
tur. Loquens autem absolute Concilium, & requirès
ex parte hominis aliquam dispositionem, videtur
loqui de impetratione infallibili. Et confirmatur: nam
hic effectus gratiae est valde necessarius hominibus:
ergo oportuit, vt certa & infallibili lege posset à Deo
obtinere per aliquod remedium legis gratiae à Chris-
to institutum, sed nullum est aliud praeter hoc sacri-
ficium: Nam per nullum sacramentorum datur,
vt de tractatu haec tenet constat, & de reliquis certius
est.

Haec res mihi videtur obscura & incerta, tamen
in primis verisimilius videtur posse interdum per hoc
sacrificium impetrari, non solum auxilium sufficiens,
sed etiam efficax, atq; à deo contritionem ipsam. Hoc,
vt nimirum suadent verba Concilii Tridentini, sumit-
tur etiam ex verbis D. Thomae supra citatis, & ex alijs
authoribus. Et ratio facta id etiam conuincit, quia
hic effectus impetrabilis est (vt sic dicam) & pro eo
impetrando potest hoc sacrificium sanctè offerri: er-
go impetrabitur aliquando. Secundo vero ex illis
probabiliter, non posse hunc effectum vocari in-
fallibilem. Primo quidem, quia effectus proprii sacra-
menti, & sacrificij, prout infallibiles sunt, non dan-
tur iuxta praesentiam Dei respectu futurorum,
sed iuxta dispositionem eius, cui sacramentum ap-
plicatur, vel pro quo offeritur sacrificium: alias di-
cere quis posset, sacramentum dare gratiam ei, qui
bene vsurus est illa: non autem ei, qui male vsurus
est, etiam, si cetera sunt paria: At vero, quod auxi-
lium sit efficax, non semper est iuxta dispositionem
eius, pro quo offeritur sacrificium: nam fieri potest, vt
sit minus efficax in melius disposito. Qua fere ratio-
ne supra dicebamus, auxilium efficax ad perseue-
randum non esse effectum ex opere operato sacra-
menti Eucharistiae. Item, nullum est sufficiens fun-
damentum, vt asseramus, Christum promississe hu-
iusmodi effectum, aut absolute, aut sub aliqua certa
conditione, quae vel à nobis explicari, vel aliqua cer-
ta lege comprehendi possit. Denique nulla est con-
gruentia ad huiusmodi promissionem suadendam:
quia ad spem peccatorum erigendam, satis est, quod
intelligent, se posse impetrare hoc donum per hoc
sacrificium, si cum timore & tremore accedunt. Ad-
do etiam, si pro se ipsis orent, vel offerant, & impedi-
mentum non apponant, impetrationem fore in-
fallibilem, saltem ex promissione orationi factam. Ali-
unde verò, ne nimium confidant, sed timeant, expe-
dit, vt intelligant, effectum hunc non esse in-
fallibilem, quatenus ex oratione, vel oblatione alterius
provenire potest. Accedit, quod supra in simili di-
cebam, ex alijs rationibus, vel causis vniuersaliori-
bus diuinae prouidentiae fieri posse, vt saepe non ex-
pediat, hoc donum concedere alicui personae, etiam
si speciale impedimentum ex parte eius non interce-
dat. Quin potius addo, non esse infallibilem impe-
trationem alicuius auxilij specialis, seu extraordina-
riae motionis, fundatam in aliqua speciali promissio-
ne: nam Concilium Tridentinum non de hoc loquitur, vt
supra ostendi. Et nunc addi potest aliud argumen-
tum: quia Concilium non fundat doctrinam suam
in promissione, sed tantum in natura, & dignitate
sacrificij: loquitur ergo de communi impetratione,
quae non semper infallibilis est, & sunt praeterea aliae
coniecturae, quia effectus infallibilis requirit certam
aliquam dispositionem, qua posita, datur, & sine illo
non datur: hic autem non ita est, nam hic effectus
interdum impetratur homini obstinatissimo in pec-
catis: non autem minus peccatori. Item gratia auxi-
lians certa lege promissa, & quasi sacramentalis: sem-
per promittitur, vt annexa alicui gratiae sanctificati,

Per sacrificium hoc auxilium etiam efficax impetrari potest.

Impetratio talis oblationis sacrificij infallibiliter non respiciat.

vt patet in omnibus sacramentis : hoc autem auxilium vt impetretur, nec praesupponit gratiam sanctificantem, nec illam secum necessario affert, vt ex dictis constat. Item effectus infallibilis, est determinatus, & in numero, & in perfectione, hic autem non est huiusmodi, sed impetrari potest, interdum vni, interdum multis, interdum maius, interdum minus, iuxta intentionem vel petitionem offerentium, etiam si ex parte eorum, pro quibus fit oblatio, non sit disparitas. Non est ergo hic effectus ex opere operato proprie, sed tantum per modum impetrationis.

Fundamenta aliarum opinionum ex dictis expedita sunt: nam omnia iuuant, & confirmant nostram sententiam, & iuxta illam commode explicantur, quod praesertim de fundamentis primae sententiae magis patebit ex sectione sequenti.

SECTIO IV.

Utrum sacrificium Eucharistiae per se conferat ex opere operato augmentum gratiae, & interdum saltem per accidens, primam gratiam.

Opinio quorundam.

Petrus & Dominicus Soto à calumnia vendicantur.

Consequentiū ex hac opinione.

Eucharistia sacrificium

Prima sententia esse potest, hoc sacrificium oblatum pro homine iusto, conferre illi vi sua aliquod augmentum gratiae habitualis, non ratione alicuius meritorij actus, qui in illo excutitur: hoc enim, nec contingit, nec villo fundamento asseruari potest, sed immediate. Haec opinio tribuitur Petro Soto, lect. 7. de Euch. & Domin. Soto in 4. dist. 13. quaest. 2. art. 1. Sed hi authores, licet obscure loquantur, nunquam tamen hunc sensum facis declarant. Potest autem fundari omnibus coeucturis supra adductis. Primo, quia sacramentum Eucharistiae confert per se augmentum gratiae: ergo & sacrificium Eucharistiae. Patet consequentia, quia in suo esse, est tam perfectum, & in ratione sacrificij est magis intentum, quam in ratione sacramenti, vt supra dixi. Secundo, quia hoc sacrificium est infinitum in ratione sacrificij, quia in eo Christus sacrificat: ergo sicut in illo applicatur satisfactio Christi, quoad remissionem poenae, ita & meritum Christi, quoad aliquam gratiae infusionem: cum enim tanto sacrificio tribuendum est id, quod est imperfectum, non autem id, quod perfectius est? Aut cur in remissione poenae habet infallibilem impetrationem, non autem in gratiae augmento? cum valor eius ad vtrumque sufficiat superabundanter: maxime quia de ratione sacrificij, est habere vim ad impetrandam gratiam: ergo nobilius sacrificium maiorem habet vim: ergo infinitum sacrificium infinitam vim: ergo infallibilem impetrationem. Tercio, quia non est verisimile sacrificium hoc, vt fuit in nocte cenae à Christo oblatum pro Apostolis, non contulisse illis ex opere operato aliquam gratiam, cum fuerit infinitae efficaciae: ergo idem modo censendum est de nostro sacrificio. Iuxta hanc autem opinionem consequenter dicendum videtur, hoc sacrificium, quamuis per se non sit institutum ad dandam primam gratiam & remissionem peccati mortalis, per accidens tamen posse hunc effectum dare, interueniente bona fide ac remoto obiectione per attritionem: nam iuxta communem opinionem Theologorum: quicquid confert augmentum gratiae ex opere operato, conferre etiam potest, saltem per accidens, primam gratiam & remissionem peccati, vt patet in sacramento Eucharistiae, & in omnibus sacramentis viuorum: ergo idem erit in hoc sacrificio.

Dico primo, sacrificium hoc non conferre gratiae augmentum ex opere operato. Haec conclusio colligitur ex omnibus authoribus supra citatis, & Soto etiam in 4. dist. inct. 11. quaest. 2. artic. 5. absolute negat, posse hoc sacrificium dare gratiam, nisi per modum meriti. Sumitur etiam eodem modo ex tota antiquitate, quo doctrina tradita in sect. praeced. quia

nimirum nulla mentio talis ex opere operato in antiquis Doctoribus inuenitur, neque Christi promissio, aut lex contingenda est sine sufficiente fundamento. Et declaratur breuiter, nam dupliciter potest intelligi hic effectus. Primo, de immediato augmento gratiae habitualis, sine aliquo actu merito eius, cui augetur. Secundo, de hoc augmento, mediante actu, ita tamen vt ipse actus detur ex opere operato, ratione sacrificij. Primus motus est certe improbabilis, non solum quoad efficaciam ex opere operato, sed etiam quoad quamcumque impetrationem, alias posset hoc sacrificium offerri pro paruulo baptizato, vt ei gratia augeatur. Patet sequela, quia ad hunc effectum non est necessarius actus eius, qui receptorius est effectum, sed tantum offerentis, vt supponimus: ergo paruulus ex hoc capite capax est huius effectus: & alioqui ratione Baptismi, etiam est capax effectuum ex opere operato, si aliunde non repugnet: ergo ex parte offerentis, potest etiam fieri oblatio, & habebit effectum: Consequens autem est inauditum in Ecclesia: & reuera ellet valde temerarium, sacrificium pro paruulo offerre hac intentione. Et idem argumentum fieri potest de homine dormiente, pro illo tempore, quo dormit, & de phrenetico, amente & similibus. Neque enim consequenter dici potest, requiri aliquem actum per modum dispositionis necessariae, quamuis gratiae augmentum non detur tantum ob meritum illius, sed ob sacrificium: quotiescumque enim augmentum gratiae habitualis datur ex opere operato, non requiritur actum dispositionem in suscipiente, sed solum, quod sit in gratia, vt supra ostensum est de Eucharistiae Sacramento, & de ceteris sacramentis viuorum: & ideo Confirmatio vel Eucharistia data paruulo, auget eius gratiam sine actu eius: idem ergo faceret hoc sacrificium applicatum paruulo, si ex se esset operatiuum talis effectus: cum ergo ex omnium consensu constet hoc sacrificium non posse ita operari in paruulo baptizato, signum est, hoc sacrificium non esse operatiuum, neque impetratiuum talis effectus. Ratio autem à priori huius veritatis est, quia CHRISTVS non instituit ad hunc finem hoc sacrificium, neque ei promissit huiusmodi effectum. Huius autem rei congruentia reddi potest ex his, quae D. Thomas supra citatus tradit: quia Eucharistia, vt Sacramentum, ordinata est ad dandum augmentum, & nutriendam charitatem, & ideo, vt est sacrificium, ad alium effectum, nimirum ad satisfactionem peccatorum, ordinata est. Neque etiam oportuit ad eundem finem plures causas instituire, nec diuersarum causarum effectus confundere: nam sicut conueniens fuit, ad effectus necessarios gratiae conuenientia media instituire, ita non oportuit ad eundem effectum sine causa multiplicare. Quod praeterea in hunc modum declaratur, nam augmentum gratiae ex opere operato dupliciter dari solet. Primo propter se, ad nutritionem charitatis, & hoc modo datur per Eucharistiam, vt Sacramentum, non vero vt sacrificium, ob rationem praedictam, quam magis in solutionibus argumentorum explicabo. Secundo modo datur augmentum gratiae propter aliquem specialem finem seu effectum, vt per Ordinem, ad digne ministrandum, per Matrimonium, ad sustinenda illius status onera, & sic de alijs. Per hoc autem sacrificium non datur propter aliquem specialem finem aut ministerium: nullus enim cum aliquo fundamento assignari potest, nam remissio, vel satisfactio pro poena, ad quam potest videretur ordinari hoc sacrificium, non requirit speciale augmentum gratiae impetrationem autem aliorum effectuum, ad quam etiam institutum est hoc sacrificium, non requirit augmentum gratiae in eo, pro quo offertur, quia nec impetratio debet in illa fundari, sed in valore ipsius sacrificij, nec ad impetrandos alios inferiores effectus supponi debuit impetratio